

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET ĐURĐEVIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 52442/09)

PRESUDA

STRASBOURG

19. srpnja 2011. godine

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Đurđević protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. Anatoly Kovler, *predsjednik*,
gđa Nina Vajić,
g. Peer Lorenzen,
gđa Elisabeth Steiner,
g. Khanlar Hajiyeu,
g. George Nicolaou,
gđa Mirjana Lazarova Trajkovska, *suci*,

i g. Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,
nakon vijećanja zatvorenog za javnost 28. lipnja 2011. godine
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 52442/09) protiv Republike Hrvatske što su ga 14. rujna 2009. godine tri hrvatska državljanina g. Đuro Đurđević (prvi podnositelj zahtjeva), njegova supruga Katica Đurđević ("druga podnositeljica zahtjeva") i njihov sin Danijel Đurđević ("treći podnositelj zahtjeva") podnijeli Sudu temeljem članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositelje zahtjeva su zastupali gđa Lovorka Kušan i g. Zlatko Kušan, odvjetnici iz Ivanić Grada. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Dana 10. rujna 2010. godine predsjednik Prvog odjela odlučio je Vladu obavijestiti o zahtjevu. Odlučeno je istovremeno odlučiti o dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva (članak 29. stavak 1.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelji zahtjeva su rođeni 1967., 1966. odnosno 1994. godine i žive u Kloštar Ivaniću.

1. Dva događaja od 16. lipnja 2009. godine

(a) Događaji kako su ih prikazali podnositelji zahtjeva

5. Podnositelji zahtjeva navode da je dana 16. lipnja 2009. godine oko 21:30 sati ispred restorana "Yogi" u Ivanić Gradu skupina od šest muškaraca napala trećeg podnositelja zahtjeva i njegovog brata Z.Đ.-a. Intervenirala je policija i odvela trećeg podnositelja zahtjeva i njegovog brata u Policijsku postaju u Ivanić Gradu. Treći podnositelj zahtjeva je odbio potpisati policijsko izvješće o tom događaju, u kojem je bilo navedeno da je on imao 1 g/kg alkohola u krvi. Kad su oko 22:30 sati prvi podnositelj zahtjeva i druga podnositeljica zahtjeva stigli u policijsku postaju, vidjeli su da je treći podnositelj zahtjeva bio pretučen i sav u krvi.

6. Kad su druga podnositeljica zahtjeva i treći podnositelj zahtjeva otišli do svog automobila, pristupila su im dva policijska službenika, od kojih je jedan bio S.M. Policijski službenik čije ime se ne zna otvorio je vrata, a S.M. je povukao drugu podnositeljicu zahtjeva iz automobila, zavrnuo joj desnu ruku, udario je šakom u prsa i nogom u abdomen. Tada je S.M. nogom udario trećeg podnositelja zahtjeva u abdomen i zgrabio ga za vrat. Druga podnositeljica zahtjeva nazvala je Policijsku upravu Zagrebačku da im kaže za ovaj događaj, ali tamo nije bilo nikakve reakcije.

7. Nakon ovog događaja podnositelji zahtjeva i ostali članovi njihove obitelji otišli su u Službu hitne medicinske pomoći, Ispostava Ivanić Grad, gdje je liječnik odbio zabilježiti povrede podnositelja zahtjeva. Podnositelji zahtjeva i drugi članovi njihove obitelji tada su otišli u Opću bolnicu u Bjelovaru, gdje su ih pregledali oko 2 sata u jutro. Utvrđeno je da je druga podnositeljica zahtjeva zadobila nagnječenja prsa, glave i zdjelice (*contusio thoracis, capitis et pelveos*), a da je treći podnositelj zahtjeva zadobio nagnječenja glave, s ogrebotinama i nagnječenje nosa (*contusio capitis cum excoriations et contusio nasi*). Povrede su klasificirane kao lake tjelesne povrede.

8. Točno neutvrđenog dana prvi podnositelj zahtjeva uložio je pritužbu Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi da se prema njegovoj obitelji nije korektno postupalo u Službi hitne medicinske pomoći, Ispostava Ivanić Grad. Dana 17. kolovoza 2009. godine ravnatelj Doma zdravlja Zagrebačke županije dostavio je svoje očitovanje Ministarstvu, navodeći da su podnositelji zahtjeva izvršili pritisak na liječnika koji je bio nadležan da dijagnosticira povrede, ali da se liječnik ponio profesionalno i odbio zabilježiti povrede koje nisu postojale.

(b) Događaji kako ih je prikazala Vlada

9. Vlada navodi da je navečer dana 16. lipnja 2009. godine Z.Đ., sin prvog podnositelja zahtjeva i druge podnositeljice zahtjeva i brat trećeg podnositelja zahtjeva večerao u restoranu "Yogi" u Ivanić Gradu kad mu je pristupio M.Š., očigledno jako pijan, vrijeđao ga zbog njegovog romskog

podrijetla i pljunuo na njegovu hranu. Z.Đ. je otišao iz restorana, ali se uskoro nakon toga oko 21:30 sati, vratio s trećim podnositeljem zahtjeva da uzme svoj automobil koji je bio parkiran ispred restorana.

10. Došlo je do verbalnog, a nakon toga i fizičkog sukoba između Z.Đ. i trećeg podnositelja zahtjeva s jedne strane i M.Š. s druge strane. Z.Đ.-u i trećem podnositelju zahtjeva pomogli su njihovi rođaci S.Đ., V.Đ., T.Đ. i B.Đ. Uskoro je stigla policija i sukob je tada prestao. Sudionici su odvedeni u Policijsku postaju u Ivanić Gradu.

11. Oko 22:30 sati istoga dana manja skupina Roma, uključujući prvog podnositelja zahtjeva i drugu podnositeljicu zahtjeva, stigla je u policijsku postaju u potrazi za M.Š.-om. Nakon upozorenja policije udaljili su se iz policijske postaje. Međutim, druga podnositeljica zahtjeva je nastavila vikati pred policijskom postajom, vrijeđajući i prijeteci policijskim službenicima. Policijski službenici S.M. i A.B., tada u civilu, jer im je dnevna smjena završila, pristupili su drugoj podnositeljici zahtjeva tražeći da se smiri, ali pritom nisu koristili sredstva prisile. Druga podnositeljica zahtjeva je tada otišla.

12. Podnositelji zahtjeva su otišli u Službu hitne medicinske pomoći, Ispostava Ivanić Grad, gdje liječnik nije na njima mogao pronaći nikakve povrede.

(i) Postupak koji se odnosi na događaje od 16. lipnja 2009. godine oko 21:30 sati

13. Dana 16. lipnja 2009. godine policija iz Ivanić Grada obavila je razgovor s Z.Đ., M.Š. i trećim podnositeljem zahtjeva, kao i sa svjedokinjom I.G., konobaricom u restoranu "Yogi".

14. I.G. je izjavila da je u kritično vrijeme posluživala Z.Đ. u restoranu kad mu je pristupio M.Š., vrijeđao ga zbog njegovog romskog podrijetla i pljunuo mu na hranu. Z.Đ. je otišao i uskoro se vratio s tri Roma, jednim muškarcem i dvije žene. Došlo je do spora, prvo verbalnog, a onda i fizičkog. Nije mogla jasno vidjeti tko je koga udario, ali je čula da su se svi verbalno vrijeđali.

15. Treći podnositelj zahtjeva je rekao da su se njih dvojica, nakon što je njegov brat došao kući i rekao mu o zlostavljanju koje je izvršio M.Š. u restoranu, vratila u restoran, jer im je tamo ostao automobil. Pristupila im je skupina nepoznatih muškaraca, uključujući i M.Š.-a. Treći podnositelj zahtjeva je počeo trčati kući kad ga je iznenada netko udario u leđa. Pao je na zemlju, a muškarci su ga nastavili tući po cijelom tijelu. Izgubio je svijest.

16. Z.Đ. je također opisao izgred u restoranu i rekao da im je, kad se vratio s trećim podnositeljem zahtjeva da uzmu njegov automobil, koji je bio parkiran ispred restorana, pristupila skupina nepoznatih muškaraca, uključujući M.Š.-a. On i njegov brat počeli su bježati kući. Kad je došao kući i vidio da njegov brat nije tamo, vratio se da ga potraži. Našao ga je u

Babonićevoj ulici. Telefonirali su svojim rođacima V.Đ. i S.Đ. i oni su se svi vratili u restoran, gdje su našli M.Š.-a koji ih je odmah počeo vrijeđati, te im je nakon toga pristupio i udario ih. Uzvratili su mu udarac. M.Š. je tada nekoliko puta nogom udario S.Đ. u trbuh. Tada je stigla policija i tuča je prestala.

17. M.Š. je također opisao izgred u restoranu, priznajući da je verbalno uvrijedio Z.Đ.-a zbog njegovog romskog podrijetla, i da mu je tada pljunuo u hranu. Objasnio je da se nakon nekoliko minuta Z.Đ. vratio sa svojim bratom i dvije Romkinje. Počeli su ga vrijeđati i nakon toga i napadati. Branio se udarajući napadače rukama i nogama. Tada je stigla policija i tuča je prestala.

18. Dana 9. srpnja 2009. godine policija iz Ivanić Grada optužila je M.Š., Z.Đ, trećeg podnositelja zahtjeva, S.Đ. i V.Đ. pred Prekršajnim sudom u Ivanić Gradu. Istoga je dana taj sud, na osnovi policijskog izvješća i bez održavanja ročišta, utvrdio da su M.Š., Z.Đ., S.Đ. i V.Đ, krivi što je:

“dana 16. lipnja 2009. godine oko 21,30 sati u mjestu Kloštar Ivaniću, ... u caffe baru „Yogi“ ..., došlo do narušavanja javnog reda i mira na način da je I. okrivljeni M. ušao u narečeni objekt pod vidnim utjecajem alkohola, te prišao stolu gdje je sjedio II. okrivljeni Z., te istoga bez povoda počeo vrijeđati riječima ..., nakon čega je II. okrivljenom pljunuo u jelo. Odmah potom II. okrivljeni Z. digao se od stola, te se udaljio iz ugostiteljskog objekta. Nakon nekog vremena II. okrivljeni Z. vratio se pred ugostiteljski objekt zajedno sa bratom, III. okrivljenim D. u namjeri da uzme svoj automobil, koji je ostao parkiran pred ugostiteljskim objektom „Yogi“. Tom prilikom do njih je došao I. okrivljeni M. s još dvije tri nepoznate muške osobe, a odmah za njima i IV. okrivljena S. i V. okrivljena V., koje su stale u obranu II. okrivljenika i III. okrivljenika vrijeđajući pri tom I. okrivljenika i ostale ...

Nakon izrečenih uvreda, I. okrivljeni M. fizički je nasrnuo na trudnicu IV. okrivljenu S. i V. okrivljenu V., kao i T. i B.Đ. koje su se nalazile u društvu sa narečenima, kojom prilikom je iste udario nekoliko puta u predjelu trbuha. Odmah potom u narečeni fizički sukob su se uključili II. okrivljeni Z. i III. okrivljeni D. koji su se tom prilikom fizički obračunali sa I. okrivljenim M., međusobno se udarajući nogama i rukama.

Po dolasku policijskih službenika PP Ivanić Grad, okrivljeni su prestali sa narušavanjem javnog reda i mira.”

19. Prekršajni sud je izdao prekršajni nalog kojim je utvrdio da je M.Š. kriv temeljem članka 6. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira i izrekao mu novčanu kaznu u iznosu od 1.170,00 hrvatskih kuna. Utvrđeno je da su ostali okrivljenici krivi temeljem članka 13. istoga Zakona te im je izrečena novčana kazna od 195,00 kuna. Rješenje je postalo pravomoćno u odnosu na M.Š., dok su Z.Đ., S.Đ. i V.Đ. uložili prigovor te je dana 17. studenog 2009. godine isti sud, nakon što je saslušao okrivljenike, ponovno utvrdio da su krivi te im izrekao opomenu. Nije uložena žalba.

20. Postupak u odnosu na trećeg podnositelja zahtjeva je razdvojen jer je on bio maloljetan. Dana 22. listopada 2009. godine Prekršajni sud je utvrdio

da je kriv za sudjelovanje u tuči sa svojim bratom Z. protiv M.Š., te je protiv njega izdan sudski ukor. Nije uložena žalba.

(ii) Postupak koji se odnosi na događaje od 16. lipnja 2009. godine oko 22:30 sati

21. Dana 16. lipnja 2009. godine Policijska postaja u Ivanić Gradu optužila je drugu podnositeljicu zahtjeva pred Prekršajnim sudom u Ivanić Gradu, navodeći da je dana 16. lipnja 2009. godine oko 22:30 sati remetila javni red i mir u Ivanić Gradu na način da se približila automobilu svog supruga, vikala i trubila. Također je riječima uvrijedila policijske službenike u Policijskoj postaji u Ivanić Gradu, nazivajući ih lopovima, prijeteći da će im spaliti kuće i proklinjući ih.

22. Dana 17. lipnja 2006. godine Opća bolnica u Bjelovaru podnijela je izvješće Policijskoj postaji u Ivanić Gradu navodeći da je drugu podnositeljicu zahtjeva pregledao liječnik u toj bolnici dana 17. lipnja 2009. godine u 2 sata u jutro, da je zadobila nagnječenja prsa, glave i zdjelice od nepoznate osobe, a da je treći podnositelj zahtjeva zadobio nagnječenja glave, s ogrebotinama, i nagnječenje nosa.

23. Iz medicinskog izvješća od 19. lipnja 2009. godine razvidno je da je ultrazvučni pregled druge podnositeljice zahtjeva pokazao krvni podljev u sakralnom području veličine 92x74x23 milimetara.

24. Dana 1. srpnja 2009. godine Policijska postaja u Ivanić Gradu obavila je razgovor s M.Šk., konobaricom u baru "Argentina", koji se nalazi blizu mjesta događaja od 16. lipnja 2009. godine, oko 22:30 sati. Rekla je da je u to vrijeme bila na terasi bara zajedno s dva policijska službenika, S.M. i A.B. Čula je buku koja je dolazila iz obližnjeg parkirališta, buku od automobilske trube i viku. Policijski službenik A.B. otišao je vidjeti što se događa. Tada je čula viku ženskih glasova. Ostali su im se policijski službenici uskoro pridružili. Uskoro nakon toga je čula kako S.M. viče "Stop! Policija!". Otišla je otraga u bar i onda se opet vratila van. Vidjela je kako se policijski službenici približavaju automobilu i situacija se smirila. Ubrzo je nakon toga M.S., koji živi u blizini, došao u bar rekavši da ga je probudila buka. Rekla mu je da ne ide tamo i da je policija već riješila tu situaciju. Rekla je i da nije istina da je policija koristila silu, da su samo tražili nepoznate osobe da se smire.

25. Istoga je dana Policijska postaja u Ivanić Gradu obavila razgovor s M.S. koji je rekao da je dana 16. lipnja 2009. godine, oko 22:30 sati on bio na terasi "Argentine" zajedno s M.Šk. i dva policijska službenika iz Policijske postaje u Ivanić Gradu, S.M. i A.B. Tada je čuo buku sa obližnjeg parkirališta - netko je trubio. Policijski službenik A.B. otišao je vidjeti što se događa. Vikanje se nastavilo i sudeći po glasovima koje je čuo, zaključio je da su to glasovi nekoliko žena. Policijski službenik S.M. je otišao do parkirališta. Uskoro nakon toga je čuo kao S.M. viče "Stop! Policija!". Tada je otišao s terase i približio se parkiralištu, gdje je vidio skupinu Roma koja

dolazi iz smjera policijske postaje i glasno govori. Jedna od žena u toj skupini je vjerojatno nazvala Policijsku upravu Zagrebačku i rekla im da su je istukla dva policijska službenika u Ivanić Gradu, što nije bilo istina. Ubrzo nakon toga su se pojavila dva policijska službenika bez odora, i situacija se smirila. Također je rekao i da nije istina da je policija koristila silu, da su samo tražili nepoznate osobe da se smire.

26. Točno neutvrđenog dana druga podnositeljica zahtjeva podnijela je kaznenu prijavu protiv dva policijska službenika Općinskom državnom odvjetništvu u Ivanić Gradu radi zlostavljanja u obavljanju službe ili javne ovlasti. Navela je da su dva policijska službenika, od kojih je jedan bio S.M., istukla nju i njezinog sina i da su oni tada počeli vikati.

27. Dana 12. listopada 2009. godine izvršeno je prepoznavanje u Policijskoj postaji u Ivanić Gradu s pet muškaraca od kojih je jedan bio policijski službenik A.B. Druga podnositeljica zahtjeva nije prepoznala niti jednog muškarca kao počinitelje navodnog nasilja protiv nje dana 16. lipnja 2009. godine.

28. Dana 30. studenog 2009. godine Općinsko državno odvjetništvo u Ivanić Gradu odbilo je prigovor druge podnositeljice zahtjeva nalazeći, *inter alia*, da nije mogla prepoznati navodne počinitelje tijekom prepoznavanja, i da nadzorna kamera u Policijskoj postaji u Ivanić Gradu nije snimila ništa sumnjivo. Mjerodavni dio odluke glasi kako slijedi:

“Katica Đurđević podnijela je kaznenu prijavu protiv policijskog službenika S.M. i protiv nepoznatog policijskog službenika Policijske postaje Ivanić Grad zbog kaznenog djela zlostavljanja u obavljanju službe ili javne ovlasti ...

U kaznenoj prijavi navodi da je ona sa suprugom Đurom dana 16. lipnja 2009. godine oko 23,00 sata došla u Policijsku postaju Ivanić-Grad, jer su njihovi sinovi Z. i Danijel privedeni. Danijel je bio sav krvav pa ga je izvela iz postaje i sjeli su u automobil koji je bio parkiran ispred Policijske postaje. Dok je u automobilu palila cigaretu vrata je otvorio policajac koji je bio sa S.M., uhvatio ju je za desnu ruku i počeo lomiti, a zatim izvukao iz automobila, udario rukom o prsa i nogom u trbuh. S.M. je izvukao Danijela iz automobila, udario ga nogom u trbuh, stisnuo za vrat i podigao uz automobil. Ovaj cijeli događaj snimljen je nadzornom kamerom, pa predlaže da se izvrši uvid u snimku.

S.M. izjavio je da radi kao policijski službenik u Policijskoj postaji u Ivanić-Gradu i 16. lipnja 2009. godine upućen je u Kloštar Ivanić radi narušavanja javnog reda i mira. Oko 21,45 sati došao je ispred ugostiteljskog objekta „Jogy“ i zatekao M.Š. koji je sjedio ispred objekta u vidno alkoholiziranom stanju i više osoba romske narodnosti koji su vikali i galamili na M.Š. On i policijski službenici koji su došli, utvrdili su da je došlo do sukoba između M.Š. i većeg broja osoba romske narodnosti kojom prilikom je M.Š. zadao više udaraca tim osobama. Privođenjem M.Š. u Policijsku postaju Ivanić-Grad završilo je njegovo postupanje i smjena, pa je iz policijske postaje izašao oko 22,15 sata i otišao u ugostiteljski objekt „Argentina“. Oko 22,30 sati začuo je galamu ispred gostionice ... pa je on sa jednim policijskim službenikom krenuo van da vidi tko galami. Kada je došao do osobnog automobila marke Opel nizozemskih nacionalnih oznaka, začuo je ženski glas koji je počeo još jače vikati, a uključili su i sirenu, pa su ih pokušali smiriti. Kako se nisu smirili došli su policijski službenici iz policijske postaje, a on se je vratio u gostionicu. Tvrdi da on, a niti netko od

policijskih službenika nije primijenio bilo kakva sredstva prisile prema bilo kojoj osobi koja se nalazila tamo.

Danijel Đurđević izjavio je da je ... odveden u Policijsku postaju gdje su mu rekli da ima 1 g/kg alkohola u krvi, što nije istina, pa on nije želio potpisati zapisnik. Nešto kasnije došli su njegovi roditelji, pa je on sjeo u automobil koji je bio parkiran ispred policijske postaje i u jednom trenutku je došao jedan muškarac u sivoj odjeći koji je otvorio vrata i njegovu majku Katicu uhvatio za ruku, izvukao iz vozila i udario. Nakon toga je njemu drugi nepoznati muškarac u civilnoj odjeći uhvatio njega za ruke, izvukao iz automobila, nogom udario u trbuh, stisnuo za vrat i prislonio uz automobil.

M.S. izjavio je da se nalazio 16. lipnja 2009. godine oko 22,30 sati u ugostiteljskom objektu „Argentina“, koji je pored Policijske postaje. Kao konobarica radila je M.Šk., a kao gost bio je i S.M. U jednom trenutku čuo je na parkiralištu galamu i sirenu vozila, pa je S.M. izašao na parkiralište, a to je zainteresiralo i njega, pa je izašao na terasu da vidi što se događa. Vidio je veću grupu Roma kako dolaze iz smjera Policijske postaje i nešto glasno raspravljaju dok je jedna Romkinja zvala policiju u Zagrebu i govorila kako je tuku dva policajca što nije bilo točno, jer je on bio samo nekoliko metara od njih i sve to gledao. Nakon toga došlo je još nekoliko policijskih službenika i galama je prestala.

M.Šk. izjavila je da je radila kao konobarica i da je čula na parkiralištu galamu, sirenu automobila i viku ženskih osoba. Kako je netko poviknuo „Stop! Policija!“, ona je ušla u objekt. Tvrdi da policijski službenici nisu primijenili fizičku snagu, već su samo tražili od tih osoba koje su galamile da se smire.

...

U liječničkoj prijavi opće bolnice Bjelovar od 17. lipnja 2009. godine navedeno je da su kod Katice Đurđević utvrđeni udarci u prsni koš, glavu i zdjelicu, bez da su navedeni vidljivi znaci ozljeđivanja.

Kazneno djelo zlostavljanja u obavljanju službe ili javne ovlasti čini službena osoba koja u obavljanju službe ili javne ovlasti drugoga zlostavi, uvrijedi ili se prema njemu postupa na način koje vrijeđa ljudsko dostojanstvo. U policijskoj postaji izvršeno je prepoznavanje osoba pri čemu Katica Đurđević od pet policijskih službenika nije prepoznala niti jednu osobu koja ju je fizički napala 16. lipnja 2009. godine.

Od Policijske postaje Ivanić-Grad pribavljena je snimka nadzornih kamera za dan 16. lipnja 2009. godine i pregledom snimke nije vidljivo da bi policijski službenici tukli Katicu Đurđević ili neku drugu osobu.

Iz prikupljenih podataka i pregleda video nadzora nije utvrđeno da bi S.M. i neki drugi policijski službenik udario Katicu Đurđević ili na drugi način zlostavljalo, pa stoga ne postoji osnovana sumnja da je on počinio navedeno kazneno djelo.

...”

Druga podnositeljica zahtjeva dobila je uputu da u roku od osam dana može preuzeti kazneni progon i podnijeti optužni prijedlog Općinskom sudu u Ivanić Gradu.

29. Dana 17. prosinca 2009. godine druga podnositeljica zahtjeva podnijela je optužni prijedlog protiv S.M. i nepoznatog policijskog službenika Općinskom sudu u Ivanić Gradu. Navela je da su dana 16. lipnja 2009. godine, oko 22:30 sati, dva policijska službenika istukla nju i

njezinog sina Danijela. Dana 29. siječnja 2010. godine sud je pozvao drugu podnositeljicu zahtjeva da ispravi svoj podnesak u roku od tri dana. Druga podnositeljica zahtjeva je to učinila. Međutim, dana 4. ožujka 2010. godine Općinski sud je utvrdio da podnesak podnositeljice zahtjeva nije u obliku koji traži Zakon o kaznenom postupku.

30. Druga podnositeljica zahtjeva je posjetila liječnike u nekoliko navrata nakon navodnog izgreda. Dana 8. veljače 2010. godine dijagnosticirana joj je blaža kronična neuralna lezija.

2. Navodni događaji nasilja protiv trećeg podnositelja zahtjeva u školi koju pohađa

31. Iz liječničkog nalaza od 27. listopada 2008. godine za trećeg podnositelja zahtjeva razvidno je da se on žalio da ga je udario učenik u školi koju pohađa. Imao je iskrivljenje septuma nosa koje je moglo biti posljedica povrede. Nije bilo znakova slomljenih nosnih kostiju.

32. Dana 19. prosinca 2008. godine prvi podnositelj zahtjeva prigovorio je Vladi da je njegov sin, treći podnositelj zahtjeva, stalno izložen napadima i da ga često tuku drugi učenici zbog njegovog romskog podrijetla.

33. U Policijskoj postaji u Ivanić Gradu dana 12. siječnja 2009. godine obavljen je razgovor s trećim podnositeljem zahtjeva. Objasnio je da je neutvrđenog dana krajem listopada 2008. godine, nakon tjelesnog odgoja, otišao u svlačionicu da uzme svoje stvari. Učenik L.R. je bio ispred njega. Netko je gurnuo L.R.-a i on je glavom udario u lice trećeg podnositelja zahtjeva, povrijeđivši mu nos. On je to prijavio razredniku, koji ga je uputio da ode liječniku. Nije imao nikakve druge simptome i bol je prestala nakon nekoliko dana.

34. Dana 9. siječnja 2009. godine Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta zatražilo je od školskih vlasti da odgovore na navode prvog podnositelja zahtjeva od 19. prosinca 2008. godine. Škola je pripremila dva izvješća. Mjerodavni dio prvog izvješća, koje je dana 14. siječnja 2009. godine sastavila razrednica podnositelja zahtjeva glasi:

“... nakon samo dva tjedna rada u ovoj školi susrela sam se sa sukobima među učenicima. Prvi fizički kontakt s učenicom iz razreda D. Đurđević imao je kada ga je L.R. nenamjerno udario glavom u nos, jer je Danijel stajao iza L.R. kada je isti zamahnuo glavom. ...Danijel mi je prije sata prišao i požalio se na bol u nosu i ispričao kako ga je L.R. slučajno udario. Činjenicu da je udar bio nenamjerno Danijel je istaknuo u razgovoru više puta što je i ostatak učenika koji su svjedočili događaju potvrdilo. Kako se Danijel slijedeći dan žalio da ga boli nos, uputila sam ga u ambulantu, a o istome pokušala obavijestiti roditelje Đurđević, ali mobilni uređaj bio je isključen. Kako je utvrđeno da je kontakt između Danijela i L.R. bio slučajan i bez namjere da se Danijelu nanese ozljeda, nisam imala za opravdano izricati pedagoške mjere. To se događalo 21., 22. i 23. listopada 2008. godine.

22. listopada 2008. godine za vrijeme velikog odmora zbio se verbalni i fizički sukob u kojem su sudjelovali učenici I.D., M.K., L.R. i D. Đurđević. Naime, iz razgovora sa sukobljenim učenicima, učenici I.D., M.K. i L.R. za vrijeme odmora

dodavali su se kutijicom ... što je iznerviralo Danijela koji je kutijicu htio baciti u koš, te je tako počeo verbalni sukob Danijela sa učenicima. Prema navodima učenika I.D., M.K. i L.R., nakon naguravanja Danijel im je počeo fizički prijetiti, na što su I.D., M.K. i L.R. odgovorili psovka. Danijel je tada svoje prijetnje ostvario i udario učenike M.K. i L.R. Slijedeći odmor učenici su me obavijestili o problemu s kojim sam upoznala stručnu službu. Učenicima I.D., N.K. i L.R. izrečene su usmene opomene razrednice, dok je učeniku D. Đurđeviću zbog prijašnje usmene opomene razrednice izrečena pismena opomena.

16. prosinca, za vrijeme velikog odmora dotrčali su moji učenici i ispričali mi o fizičkom sukobu koji je prema navodima učenika inicirao Danijel. Učenici su mi ispričali kako su učenice P.G. i D.A. za vrijeme odmora stajale ispred učionice povijesti i razgovarale, te je naišao Danijel i ničime izazvan udario P.G. nogom u stražnjicu, na što je D.A. reagirala pitajući ga zašto je to učinio. Danijel je počeo vrijeđati D.A., pa mu je ona na to odgovorila istom mjerom i krenula u razred. Danijel je pošao za učenicom i pritisnuo je uza ormar u učionici, uhvatio rukama za kosu i počeo koljenom udarati u bok i trbuh. Učenici su izbrojali kako je D.A. udario sedam puta prije no što su ga dječaci uspjeli odmaknuti od nje. Uz pomoć učiteljice povijesti ... Danijel je priznao da je započeo sukob i što je učinio ... On je potvrdio priču učenika o događaju, sve je zapisao na papir, kao i djevojčice koje su tome svjedočile, te čak i pokazao kako je D.A. pritisnuo uz ormar, držao je i udarao. Incident sam prijavila pedagoginji V.V., koja je odmah reagirala, razgovarala s Danijelom, D.A. i učenicima koji su tome svjedočili, zvala roditelje Đurđević i roditelje od D.A. i policiju. O događaju je obaviještena i defektologinja A.N. koja je također reagirala oko rješavanja nastale situacije. Na sjednici Razrednog vijeća 19. prosinca 2008. godine kolektiv sam upoznala sa događajem i predložila pedagošku mjeru ukora za Danijela Đurđevića zbog izazivanja i sudjelovanja u verbalnim i fizičkim sukobima, nanošenja tjelesnih ozljeda učenici D.A. i kršenja školskog kućnog reda nenošenjem školskih papuča, koju je vijeće jednoglasno prihvatilo.

Što se tiče neprihvatljivog ponašanja prema učeniku Đurđević, Danijel mi se tri puta požalio kako ga ponekad učenici zadirkuju ... o njegovim godinama i navodnim simpatijama prema učenici iz drugog razreda. Nakon Danijelove pritužbe učenike koji su ga zadirkivali opomenula sam i uputila na izbjegavanje verbalnih obračuna, a s Danijelom u više navrata obavila razgovore budući da mi je rekao kako će, nastavi li se zadirkivanje, reagirati fizičkim sukobom s učenicima koji ga se usude zadirkivati. Iz razgovora s Danijelom došla sam do zaključka kako težinu psovke i zadirkivanja poistovjećuje s težinom fizičkog obračuna, te kako potpuno opravdanim smatra na zadirkivanje reagirati udarcima i pri tome ne pokazati kajanje.

Nakon incidenta u prosincu gdje je Danijel nanio ozljede D.A. učenici su mi se povjerali kako se Danijel na uobičajena zadirkivanja među učenicima i prije prijetio fizičkim obračunima, psovao ih, te kako je učenicu iz razrednog odjeljenja nekoliko puta neprimjereno komentirao spominjući njezine tjelesne attribute i aludirajući na seksualne radnje. Kao jedno od specifičnih Danijelovih ponašanja učenici su spomenuli njegovo udaranje učenika u prolazu nogom, tako što nogu svine u koljenu i prvog učenika koji se nađe pored njega trzajem noge unazad i udari. U zadnjem razgovoru učenici su mi nekoliko puta napomenuli kako se svi već dulje vrijeme klone Danijela, pojašnjavajući da ga ne zadirkuju iz straha da će se prijetnje o fizičkom obračunavanju i ostvariti. S druge strane, Danijel mi se nikada nije požalio da mu je netko od učenika prijetio kako će mu nauditi.”

35. Mjerodavni dio drugog izvješća, koje je dana 15. siječnja 2009. godine sastavila pedagoginja iste škole glasi:

“Danijel Đurđević, vrlo često dolazi u verbalni sukob s učenicima iz razreda, ponekad i s učiteljima. Tijekom razgovora s Danijelom, razlog sukoba po njemu većinom bude to „što se on lepo želi zezati se i šaliti s drugima, a oni to tako ne vide“. Nebrojeno puta smo mu razrednice, defektologinja i ja objašnjavale kako nešto što je nama šala nije i drugima, da ponekad netko i nije raspoložen za šalu i da zbog toga ne treba burno reagirati.

S obzirom da ponavlja šesti razred, početkom školske godine je izražavao žaljenje za bivšim prijateljima iz razreda, ali i dao obećanje da je u ovom razredu čvrsto odlučio biti bolji učenik, slušati učitelje, mene i defektologinju i ne svađati se s učenicima. Osobno sam ga usmeno pohvalila za takvo razmišljanje i odluku; tijekom nastave pokazao je pozitivan pomak u odnosu prema radu, no sukobi s učenicima su se nastavili. Uglavnom u njima sudjeluju učenici iz njegova razreda, no ponekad bi dolazio i u razred koji polazi njegova sestra D. i tamo pokušavao riješiti probleme koje ima D., ali na neprimjeren način, odnosno vikao bi i prijetio mlađim učenicima. Od pedagoških mjera izrečena mu je 23. rujna usmena opomena razrednice, a 28. listopada 2008. godine zbog fizičkog sukoba s drugim učenicima pismena opomena razrednice o čemu su roditelji usmeno obaviješteni od razrednice. Pri tom događaju učenici koji su sudjelovali u sukobu dobili su usmenu opomenu, a Danijel pismenu opomenu jer je ponovio nepoželjno ponašanje zbog kojeg je 23. rujna 2008. godine dobio usmenu opomenu.

16. prosinca 2008. godine za vrijeme velikog odmora ... dogodio se fizički obračun između Danijela i učenice D.A. Učenici koji su to vidjeli dojurili su po mene i razrednicu. Na mjestu događaja zatečena je D.A. koja je bila sva uplakana i raščupane kose, vidno šokirana, držeći se objema rukama za predio trbuha. Učenici su nam rekli što se dogodio. D.A. sam odvela u ured te procijenila situaciju trebam li zvati hitnu pomoć. D.A. je rekla da se jako prestrašeno osjeća i da je boli i glava i trbuh, ali da ne treba ići liječniku. Vanjskih ozljeda, osim iščupane kose i crvenila na koži trbuha nije bilo.

Danijel nije imao ozljeda, rekao je da ju je udario, ali da su one njemu nešto govornile i da su ga razljutile. Obaviješteni su roditelji oboje učenika. Roditelji Đurđević su odmah stigli, a majka D.A. kasnije ... Roditelji Đurđević su odmah htjeli razgovarati s D.A i vidjeti što je to bilo. Kako su glasno reagirali i oni i Danijel u isti glas prema D.A., zamolila sam ih da se stišaju i da roditelji nemaju pravo ispitivati D.A. bez prisustva njezinih roditelja. S obzirom da su dobili informacije što se dogodilo, rekla sam im da imam obvezu o događaju obavijestiti Centar za socijalnu skrb i Policijsku postaju i zamolila da odvedu Danijela kući. Nezadovoljni mojom izjavom reagirali su na neprimjeren način, posebno gospođa Đurđević te naglasili razočaranje da se u slučajevima kada Danijela vrijeđaju nitko ne reagira i ja ne zovem policiju, te da će oni to riješiti na svoj način. Sat vremena kasnije, nakon događaja, došao je u moj ured otac D.A., uzrujan i razočaran što nisam zvala hitnu pomoć i što policija nije došla u školu.

Na sjednici Razrednog vijeća od 19. prosinca 2008. godine odlučeno je da se Danijel kazni ukorom Razrednog vijeća za grubo fizički sukob u kojem je nanio vidljivu tjelesnu ozljedu. Iako je ponovio fizički napad na učenika škole, mjera koja bi uslijedila je strogi ukor, no uzimajući u obzir opće socijalno stanje koje utječe na njegov razvoj, izrečena mu je blaža kazna.

Valja posebno naglasiti da se s Danijelom redovito, na svaki njegov zahtjev (tjedno barem 2-3 puta) razgovara i pruža mu se odgovarajuća pomoć u smislu razgovora na samo i s drugim učenicima, pomaže mu se u učenju (jednom sam mu osobno očistila blatne tenisice koje je donio umjesto školskih papuča, jer on to nije znao).

Danas je prijavljen da je jučer udario šakom dječaka I.M. u lijevi obraz, zato što ga je ovaj gađao kapom.

Za događaj kada mu je ozlijeđen nos, 21.-22. listopada 2008. godine (nemam točan podatak, jer se Danijel ne može sjetiti kada je to točno bilo), Danijel je izjavio u nazočnosti roditelja kako se slučajno našao iza dječaka koji je zamahnuo glavom jer ima dužu kosu, te da mu je nos od prije takav, a za što imamo i preslike medicinske dokumentacije koju su roditelji nakon obavljenih liječničkih pregleda dostavili.

Želim naglasiti da sam i osobno i kao stručni suradnik učinila mnogo kako bi pomogla roditeljima Đurđević i njihovoj djeci. Mnogo puta su mi roditelji Đurđević neprimjereno predbacivali kako ne znamo riješiti probleme s Romima, u smislu da im se djeca u školi rugaju kao i mještani. Izrazila sam im žaljenje zbog takvih događaja i naglasila da od mene takvo što nisu mogli doživjeti (to su i potvrdili), a da ću na pojedine slučajeve učenika sigurno reagirati kako bih zaštitila njihovu djecu i upozorila i usmjerila učenike na korektan odnos prema Romima. Za reakcije mještana ne mogu odgovarati jer je to stvar osobne kulture pojedinca.

Savjetovala sam ih da njihova starija, već odrasla djeca koja dolaze po mlađu braću u školu trebaju čekati ispred škole, a ne ulaziti prije kraja nastave u zgradu bez registriranja kod dežurnog učenika (ljutili su se što ih dežurni učenici traže osobnu iskaznicu i samovoljno ulazili do učionica). U razgovorima su mi priznali da i njihova djeca znaju ružno govoriti što čuju i kod kuće, te sam mišljenja da nisu u potpunu pravu kada govore da samo njihovu djecu maltretiraju učenici škole.

O praćenju učenika obaviještena je socijalna služba i policijska postaja, s ciljem pomoći u njihovim egzistencijalnim problemima.

36. Točno neutvrđenog dana druga podnositeljica zahtjeva podnijela je kaznenu prijavu Općinskom državnom odvjetništvu u Velikoj Gorici zbog tjelesne ozljede. Izgleda da se ova kaznena prijava odnosila na batine koje je treći podnositelj zahtjeva dobio u školi.

37. Dana 24. veljače 2009. godine druga podnositeljica zahtjeva i treći podnositelj zahtjeva su pozvani u Općinsko državno odvjetništvo u Velikoj Gorici na razgovor u vezi s izgredom od 16. prosinca 2008. godine.

38. U liječničkom nalazu od 26. ožujka 2009. godine navedeno je da je treći podnositelj zahtjeva tvrdio da ga je učenik udario u leđa loptom i da su ga učenici u školi tjedan dana stalno tukli i vrijeđali. Naveo je da ima bolove u truhu i leđima. Nije bilo vidljivih povreda. Dijagnosticirana mu je abdominalna kontuzija (*contusio abdominis*). Ultrazvučni pregled nije pokazao nikakve povrede. Odbio je hospitalizaciju.

39. Dana 18. rujna 2009. godine prvi podnositelj zahtjeva podnio je pritužbu točno neutvrđenom tijelu protiv školskih vlasti koje, po njegovom mišljenju, nisu bile proaktivne u zaštiti njegovog sina, trećeg podnositelja zahtjeva, od stalnih batina.

40. Dana 15. prosinca 2009. godine trećeg podnositelja zahtjeva pregledao je u vezi s njegovim glavoboljama oftalmolog u Kliničkoj bolnici u Dubravi. Podnositelj zahtjeva je naveo da su ga tukli i u školi i izvan škole. Liječnik je zatražio mišljenje školskih vlasti i školskog psihologa.

41. Dana 8. veljače 2010. godine treći podnositelj zahtjeva je ponovno pregledan i dijagnosticirano mu je teško oštećenje vida desnog oka uslijed

kontuzije (*cephaela gradus gravis post contusionem*). Podnositelj zahtjeva je rekao da su ga istukli u školi i izvan škole. Liječnik je primijetio da nije bilo nikakvog odgovora školskih vlasti ili školskog psihologa i još jednom je zatražio njihovo mišljenje. Treći podnositelj zahtjeva je upućen neurologu i neurokirurgu. Nema nikakve naznake da je postupio po toj preporuci.

42. Istoga je dana Općinski sud u Velikoj Gorici utvrdio da je treći podnositelj zahtjeva kriv za nanošenje tjelesne ozljede D.A. dana 16. prosinca 2008. godine te mu izrekao posebnu obvezu – da se ispriča oštećenici D.A., te odgojnu mjeru pojačane brige i nadzora.

43. Točno neutvrđenog datuma druga podnositeljica zahtjeva prigovorila je zbog nasilja protiv trećeg podnositelja zahtjeva u školi i dostavila liječničku dokumentaciju. Navela je da su ona i dječakov otac prigovorili školi zbog toga što su Danijela drugi učenici tukli u puno navrata i da nije učinjeno ništa. Također je navela da su oni (roditelji) bili izbačeni iz škole i da im nije bilo dozvoljeno platiti osiguranje za Danijela u školi. Priložila je liječničku dokumentaciju koja se odnosi na trećeg podnositelja zahtjeva od 17. ožujka 2010. godine, iz koje je vidljivo da je udaren u glavu dana 26. ožujka i 9. prosinca 2009. godine, te 16. veljače 2010. godine.

44. Dana 7. travnja 2010. godine ravnatelj škole sastavio je izvješće na zahtjev Klinike za zaštitu djece grada Zagreba. Mjerodavni dio izvješća glasi kako slijedi:

“Zapažanja o učeniku Danijelu Đurđeviću

...

Tijekom šestog razreda Danijel je vrlo često dolazio u verbalni sukob s učenicima iz razreda (ponekad i fizički u smislu naguravanja, držanja za majicu), ponekad i s učiteljima. Tijekom razgovora s Danijelom, razlog sukoba po njemu većinom bude to „što se on želi zezati i šaliti s drugima, a oni to tako ne vide“. Nebrojeno puta su mu razrednica i stručne suradnice objašnjavale kako nešto što je nama šala nije i drugima, da ponekad netko i nije raspoložen za šalu i da zbog toga ne treba burno reagirati.

Tijekom šestog razreda, u prosincu 2008. godine, nakon intenzivnog fizičkog sukoba s djevojčicom iz razreda, intervenirali su po prvi put djelatnici policije. ...Danijel je rukama djevojčicu uhvatio za glavu te ju prignutu udario koljenom u predio trbuha. Nakon naše intervencije službama van škole, te vjerojatno nezadovoljni našim postupanjem, roditelji su se obratili Uredu za nacionalne manjine koji je slijedom svojih ovlasti tražio školu očitovanje o istom.

Za događaj kada mu je ozlijeđen nos...

...

U prosincu prošle godine Danijel se požalio da ga boli glava jer „su ga pretukli sa željeznom šipkom“. Tijekom razgovora s Danijelom, doznali smo da je Danijel dan ranije zadobio udarce u fizičkom sukobu s nama nepoznatim osobama, ali izvan škole, nakon nastave. Naš prijedlog da mu pozovemo roditelje da dođu po njega u školu, Danijel je odbio te je tražio po tko zna koji put da mu damo tabletu protiv bolova. Kroz nekoliko trenutaka samovoljno je izašao iz škole do ambulante te se vratio kroz sat vremena s dvije uputnice od liječnice.

4. ožujka 2010. godine pozvani su roditelji Đurđević da dođu po kćer koja polazi šesti razred, a koja je nakon verbalne rasprave s učenicima razbacala stolice i dvije klupe u učionici, za vrijeme odmora. S obzirom da je za to odmah doznao Danijel, pokušao je „riješiti stvari na svoj način“, te prijetio kako učenicima, tako i učiteljima (spominjao je i nož). Danijela su učitelji umirili, no on je vjerojatno mobitelom kontaktirao brata ili oca, te kroz nekoliko trenutaka u školu je stigao Danijelov stariji brat (punoljetna osoba). Kako je pri samom ulazu u školu ignorirao dežurnog učenika, obraćao mu se povišenim glasom, otvarao vrata učionica ne bi li pronašao brata i sestru, učitelj koji je imao nastavu ... čuo je buku. Zamolio je mladog gospodina da ne stvara buku i ometa nastavu, te da će poslati po njegovu braću, na što je ovaj nastavio još neprimjerenijim načinom se obraćati učitelju, prijeteci mu „uzimanjem stvari u svoje ruke“. Učitelj je odmah obavijestio policijske djelatnike, te vjerojatno roditelji Đurđević i taj događaj navode za intervenciju policijskih djelatnika.

Danijel se često obraća učiteljima kako ga boli glava i traži tablete, te izlazak iz učionice. Ponekad samovoljno napusti nastavu, bez znanja učitelja. ...

U školi imamo stav ne davati učenicima lijekove, već pozovemo roditelje da dođu po svoje dijete i pruže im adekvatnu pomoć.

Danijel se nešto rijeđe žali da ga pojedini učenici vrijeđaju. Po saznanju o tome, s njima se razgovara te se izriču i pedagoške mjere ukoliko se događanja nastave. U posljednje vrijeme zamjetno je da Danijel odbija rad, burno reagira na savjete i ponekad se neprimjerenom obraća i učenicima i učiteljima.

Valja naglasiti da su razrednice na roditeljskim sastancima upoznale roditelje s problematikom pojedinačnih verbalnih istupanja nekih učenika, te su roditelji više nego korektno reagirali uz ispriku. Isto tako želimo naglasiti da našu školu polazi još šest učenika romske nacionalnosti, koji su uspješni učenici a s njihovim roditeljima ostvarujemo suradnju na obostrano zadovoljstvo.”

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

45. Mjerodavni dio Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, br. 62/2003) propisuje kako slijedi:

Članak 2.

“ ...

(3) Ako Zakon drukčije ne propisuje, državni odvjetnik je dužan poduzeti kazneni progon ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i nema zakonskih smetnji za progon te osobe.“

Članak 171.

“(1) Sva tijela državne vlasti i sve pravne osobe dužne su prijaviti kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti, koja su im dojavljena ili za koja su sami saznali

...”

Članak 173.

„(1) Prijava se podnosi nadležnome državnom odvjetniku pisano ili usmeno.

...”

46. Mjerodavni dio Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira („Narodne novine“, br. 5/1990, 47/1990 i 29/1994) glasi kako slijedi:

Članak 6.

„Tko se na javnom mjestu ponaša na naročito drzak i nepristojan način vrijeđajući građane ili narušavajući njihov mir, kaznit će se za prekršaj ... ili kaznom zatvora do 30 dana.“

Članak 13.

„Tko se na javnom mjestu tuče, svađa, viče ili na drugi način remeti javni red i mir, kaznit će se za prekršaj ... ili kaznom zatvora do 30 dana.“

PRAVO

I. NAVODNE POVREDE ČLANKA 3. KONVENCIJE U VEZI S IZGREDOM OD 16. LIPNJA 2009. GODINE OKO 21,30 SATI

47. Treći podnositelj zahtjeva prigovara da su ga privatni pojedinci istukli 16. lipnja oko 21,30 sati i da nacionalne vlasti nisu učinile ništa da otkriju i kazne počinitelje. Pozvao se na članak 3. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.“

Dopuštenost

1. Tvrđnje stranaka

48. Vlada tvrdi da podnositelji zahtjeva nisu iscrpili domaća pravna sredstva jer nisu podnijeli kaznenu prijavu nadležnom državnom odvjetništvu ili privatnu tužbu protiv navodnog počinitelja.

49. Podnositelji zahtjeva tvrde da su time što su obavijestili policiju iscrpili domaća pravna sredstva.

2. Ocjena Suda

50. Sud ne mora rješavati pitanje iscrpljivanja pravnih sredstva koje je otvorila Vlada, u vezi s izgreodom o kojemu je riječ, budući da su prigovori koji se na njega odnose u svakom slučaju nedopušteni iz slijedećih razloga.

51. Pretpostavljajući da činjenice koje okružuju događaj o kojemu je riječ spadaju u opseg članka 3. Konvencije, Sud bi prihvatio da ovaj članak

traži primjenu odgovarajućeg mehanizma kaznenog prava (vidi *Beganović protiv Hrvatske*, br. 46423/06, stavak 69., ECHR 2009-... (izvaci), s daljnjim upućivanjima). S tim u svezi, članak 3. od država zahtijeva da donesu djelotvorne kaznenopravne odredbe koje će odvracati od počinjenja kaznenih djela protiv integriteta osobe, u potporu kojih će se uspostaviti provedbeni mehanizmi za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje povreda tih odredaba (vidi *A. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 23. rujna 1998. godine, stavak 22., *Reports 1998-VI*, te *Nachova i ostali protiv Bugarske* [GC], br. 43577/98 i 43579/98, stavak 96., ECHR 2005-VII), a ta se obveza proširuje i na zlostavljanje koje vrše privatne osobe (vidi *Šečić*, naprijed citirano, stavak 53.). S druge strane, samo se po sebi razumije da se obveza države iz članka 1. Konvencije ne može protumačiti na način da je država obvezna kroz svoj pravni sustav jamčiti da jedna osoba prema drugoj nikada ne postupa na neljudski i ponižavajući način, niti da, u slučaju da i postupa, kazneni postupak nužno treba imati za posljedicu nametanje određene sankcije. Da bi se država mogla smatrati odgovornom, mora se, prema mišljenju Suda, dokazati da domaći pravni sustav, a osobito kazneno pravo primjenjivo na okolnosti predmeta, ne pruža praktičnu i djelotvornu zaštitu prava zajamčenih člankom 3. (vidi *X i Y protiv Nizozemske*, od 26. ožujka 1985. godine, stavak 30., Serija A. br. 91. i *A. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, naprijed citirano, mišljenje Komisije, stavak 48.).

52. Sud na početku primjećuje da se ovaj predmet ne odnosi na verbalno zlostavljanje Z.Đ. u restoranu "Yogi" dok je večerao, jer Z.Đ. nije podnio prigovor Sudu i nije podnositelj zahtjeva u ovome predmetu. Ovaj se predmet odnosi na izgređ koji se dogodio oko 21,30 sati pred restoranom "Yogi" kad su se Z.Đ. i njegov brat, treći podnositelj zahtjeva, vratili da bi uzeli automobil.

53. Glede izgređa o kojemu je riječ, Sud bilježi da je policija obavila razgovor s M.Š., Z.Đ. i trećim podnositeljem zahtjeva, koji su svi sudjelovali u tom izgređu, te s neutralnim svjedokom I.G. Svi su slično opisali događaj o kojemu je riječ i policija je podnijela optužni prijedlog Prekršajnom sudu u Ivanić Gradu. Taj je sud, bez održavanja ročišta, i na osnovi policijskog izvješća, utvrdio da su M.Š. i drugi sudionici, ali ne i treći podnositelj zahtjeva, krivi za verbalne napade i tučnjavu. M.Š.-u je izrečena novčana kazna u iznosu od 1.170,00 kuna. Rješenje je postalo pravomoćno.

54. Ostali počinitelji su uložili prigovor, i isti je sud održao ročište i ponovno utvrdio da su krivi.

55. Treći podnositelj zahtjeva je proglašen krivim za sudjelovanje u tuči. On nije uložio žalbu protiv prvostupanjske odluke.

56. S obzirom na takvu pozadinu i na narav izgređa o kojemu je riječ, Sud nalazi da su nacionalne vlasti utvrdile mjerodavne činjenice i da su, utvrdivši da je M.Š. kriv i izrekavši mu novčanu kaznu, pravilno ispunile svoju postupovnu dužnost temeljem članka 3. Konvencije.

57. Slijedi da je ovaj prigovor očigledno neosnovan i da ga treba odbiti na temelju članka 35. stavaka 3. i 4. Konvencije.

II. NAVODNE POVREDE ČLANKA 3. KONVENCIJE U VEZI S IZGREDOM OD 16. LIPNJA 2009. GODINE OKO 22,30 SATI

58. Druga podnositeljica zahtjeva i treći podnositelj zahtjeva prigovorili su i da ih je dana 16. lipnja 2009. godine, oko 22,30 sati zlostavljala policija i da je službena istraga tog zlostavljanja bila nedjelotvorna. Pozivaju se na članak 3. Konvencije.

A. Dopuštenost

1. Tvrdnje stranaka

59. Vlada tvrdi da podnositelji zahtjeva nisu preuzeli kazneni progon navodnih počinitelja, ili podnijeli građansku tužbu za naknadu štete ili tužbu upravnom sudu zbog nezakonite radnje.

60. Podnositelji zahtjeva tvrde da su time što su obavijestili policiju oni iscrpili domaća pravna sredstva. Druga podnositeljica zahtjeva je o tome obavijestila Općinski sud u Velikoj Gorici. U svakom slučaju, država je trebala provesti djelotvornu i temeljitu istragu njenih navoda o policijskoj brutalnosti, poduprijetih medicinskim dokazima, bez obzira na njene radnje.

2. Ocjena Suda

61. Sud ponavlja kako temeljem članka 35. stavka 1. Konvencije može rješavati zahtjev tek nakon što su iscrpljena sva domaća pravna sredstva. Svrha članka 35. je da se državama ugovornicama da prilika spriječiti ili ispraviti povrede za koje se navodi da su ih počinile, prije nego se ti navodi podnesu njemu (vidi, na primjer, *Misfud protiv Francuske* (dec.) [GC], br. 57220/00, stavak 15., ECHR 2002-VIII). Obveza iscrpljenja domaćih pravnih sredstava traži da se podnositelj zahtjeva posluži uobičajenim pravnim sredstvima koja su djelotvorna, dostatna i dostupna u odnosu na svoje prigovore prema Konvenciji. Da bi bilo djelotvorno, pravno sredstvo mora moći izravno ispraviti pobijano stanje stvari (vidi predmet *Balogh protiv Mađarske*, br. 47940/99, stavak 30., od 20. srpnja 2004. godine).

62. Sud nadalje ponavlja da u slučajevima kad pojedinac ima zahtjev o kojemu se može raspravljati temeljem članka 3. Konvencije, pojam djelotvornog pravnog sredstva za sobom povlači temeljitu i djelotvornu istragu od strane države koja može dovesti do otkrivanja i kažnjavanja odgovornih (vidi predmet *Selmouni protiv Francuske* [GC], br. 25803/94, stavak 79., ECHR 1999-V). Sud je u mnogo navrata presudio da se ovaj zahtjev ne može zadovoljiti samo pokretanjem građanskog postupka (vidi,

između mnogo drugih izvora prava, *Krastanov protiv Bugarske*, br. 50222/99, § 60, od 30. rujna 2004. godine).

63. U ovome je predmetu druga podnositeljica zahtjeva podnijela kaznenu prijavu protiv policijskih službenika. Kaznena prijava je pokrenula prethodnu istragu, ali ju je državno odvjetništvo na kraju odbacilo zbog nepostojanja dokaza da bi policijski službenici počinili navodno kazneno djelo.

64. Istina je, kao što tvrdi Vlada, da su podnositelji zahtjeva mogli optužiti policijske službenike i pokušati voditi kazneni postupak protiv njih kao privatni tužitelji. Međutim, kao što je Sud već utvrdio u sličnim predmetima (vidi predmete *Matko protiv Slovenije*, br. 43393/98, stavak 95., od 2. studenog 2006. godine i *Stojnšek protiv Slovenije*, br. 1926/03, stavak 79., od 23. lipnja 2009. godine), kad je obaviješten o kaznenoj prijavi, državni odvjetnik ima dužnost pobrinuti se da se provede prethodna istraga, da se prikupe dokazi i da, ako su dokazi protiv navodnih počinitelja dovoljni, protiv njih provede kazneni postupak. Sud stoga ne vidi nikakvog razloga da traži da podnositelji zahtjeva sami nastave kazneni progon okrivljenih policijskih službenika, budući da je to dužnost državnog odvjetništva, koje je svakako u boljem položaju, ako ne i isključivo nadležno, u tom pogledu (vidi predmete *Matko*, stavak 90. i *Stojnšek*, stavak 79., oba naprijed citirana). Stoga zaključuje da su podnošenjem kaznene prijave podnositelji zahtjeva dali državi priliku da ispravi stvari pokretanjem djelotvorne službene istrage (vidi predmet *H.D. protiv Poljske* (dec.), br. 33310/96, od 7. lipnja 2001. godine). Sud će prilikom ocjene osnovanosti predmeta ocijeniti je li takva istraga u stvari provedena.

65. Glede tvrdnje Vlade da je podnositelj zahtjeva mogao podnijeti građansku tužbu za naknadu štete protiv države, Sud je opetovano presudio da postupovnu obvezu države temeljem članka 3. da provede temeljitu, službenu, djelotvornu i brzu istragu navoda o zlostavljanju ne može zamijeniti plaćanje naknade štete. Sud potvrđuje da se građanskom tužbom ne može, bez korištenja zaključaka kaznene istrage, doći do nikakvih nalaza o identitetu počinitelja, a još manje se može utvrditi njihova odgovornost. Nadalje, obveza države ugovornice temeljem članka 3. Konvencije da povrede istragu koja može dovesti do otkrivanja i kažnjavanja odgovornih u slučajevima zlostavljanja može postati iluzorna ako se od podnositelja zahtjeva traži, u odnosu na prigovore temeljem toga članka, da iscrpe tužbu koja vodi samo do dosuđivanja naknade štete (vidi *Parlak i ostali protiv Turske* (dec.), br. 24942/94, 24943/94 i 25125/94, od 9. siječnja 2001. godine; *Okkali protiv Turske*, br. 52067/99, stavak 58., ECHR 2006-XII (izvaci) i *Taymuskhanovy protiv Rusije*, br. 11528/07, stavak 75., od 16. prosinca 2010. godine).

66. Dosuđivanje naknade štete u građanskom postupku može samo nadopuniti, kroz obeštećenje, rezultate temeljite i djelotvorne istrage koja

može dovesti do kažnjavanja odgovornih. U situaciji u kojoj nije provedena takva istraga, građanska tužba nije dovoljno pravno sredstvo.

67. Glede zahtjeva pred Upravnim sudom, Sud smatra da takva tužba ne može ni na koji način nadomjestiti zahtjev za djelotvornom, temeljitom, službenom istragom o navodima zlostavljanja od strane državnih službenika.

68. S obzirom na naprijed navedeno, Sud odbija prigovor Vlade da je podnositelj zahtjeva trebao pokrenuti kazneni postupak kao privatni tužitelj. Ne prihvaća ni prigovor da je podnositelj zahtjeva trebao podnijeti tužbu Upravnom sudu (vidi također *Lukenda protiv Slovenije*, br. 23032/02, stavci 47.-53., ECHR 2005-X i *Stojnšek* naprijed citirani, stavak 80.) ili građanski zahtjev za naknadu štete. Primjećuje da Vlada nije dostavila nikakve uvjerljive tvrdnje o djelotvornosti tih pravnih sredstva u odnosu na prigovor podnositelja zahtjeva temeljem članka 3.

69. Sud nalazi da nema drugih razloga da odbaci ovaj prigovor kao nedopušten i da stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

70. Podnositelji zahtjeva prigovaraju da su dana 16. lipnja 2009. godine oko 22,30 sati dva policijska službenika u civilnoj odjeći istukla drugu podnositeljicu zahtjeva i trećeg podnositelja zahtjeva, te da nije provedena djelotvorna istraga o njihovim navodima o policijskoj brutalnosti. Glede prepoznavanja održanog 12. listopada 2009. godine, druga podnositeljica zahtjeva tvrdi da nije mogla prepoznati A.B. kao jednog od policijskih službenika koji ju je istukao jer nije nosio naočale koje je nosio 16. lipnja 2009. godine u relevantno vrijeme.

71. Vlada tvrdi da u vrijeme kad se zbio ovaj događaj policijski službenici A.B. i S.M. nisu bili na dužnosti i da se stoga navodi druge podnositeljice zahtjeva ne tiču policijske brutalnosti. Nije bilo nikakvih dokaza da su policijski službenici pretukli bilo kojeg od podnositelja zahtjeva. Glede istrage o policijskoj brutalnosti, Vlada tvrdi da je policija obavila razgovor s drugom podnositeljicom zahtjeva i trećim podnositeljem zahtjeva te njihovim rođacima D.Đ. (rođenim 1969. godine), Z.Đ., S.Đ. i D.Đ. (rođenima 1972. godine), kao i sa svjedocima M.Šk. i M.S. te izvršila uvid u video vrpce nadzornih kamera. Svi policijski službenici koji su sudjelovali u događaju na bilo koji način, podnijeli su svoja izvješća. Policija je organizirala i prepoznavanje, ali druga podnositeljica zahtjeva nije prepoznala A.B. kao jednog od navodnih napadača. Na osnovi tih izvida državno odvjetništvo u Ivanić Gradu odbacilo je kaznenu prijavu podnositeljice zahtjeva zbog nedostatka dokaza.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

72. Kao što je Sud naveo u mnogo navrata, članak 3. brižljivo čuva jednu od najtemeljnijih vrijednosti demokratskih društava. On u apsolutnom smislu zabranjuje mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kaznu, bez obzira na okolnosti i ponašanje žrtve (vidi predmete *Iwańczuk protiv Poljske*, br. 25196/94, stavak 49, od 15. studenog 2001. godine i *E. i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 33218/96, stavak 88, od 26. studenog 2002. godine).

73. Sud ponavlja kako, da bi spadalo u domašaj članka 3., zlostavljanje mora doseći minimalni stupanj težine. Ocjena tog minimalnog stupnja je relativna: ona ovisi o svim okolnostima predmeta, kao što su narav i kontekst postupanja, njegovo trajanje, tjelesne i duševne posljedice, a u nekim slučajevima i spol, dob i zdravstveno stanje žrtve (vidi predmete *Costello-Roberts protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 25. ožujka 1993. godine, stavak 30., Serija A br. 247-C i naprijed citirani *A. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, stavak 20.).

74. Sud je presudio da je postupanje "nečovječno" jer je, *inter alia*, bilo učinjeno s umišljajem, primijenjivano satima bez prestanka i uzrokovalo stvarne tjelesne povrede ili snažno fizičko ili psihičko trpljenje (vidi *Labita protiv Italije* [GC], br. 26772/95, stavak 120., ECHR 2000-IV). Postupanje se smatra "ponižavajućim" ako je u žrtvama pobudilo osjećaj straha, tjeskobe ili podređenosti koji ih mogu poniziti i omalovažiti, te ako je moglo slomiti njihov tjelesni ili moralni otpor (vidi predmete *Hurtado protiv Švicarske*, od 28. siječnja 1994. godine, mišljenje Komisije, stavak 67., Serija A br. 280 i *Wieser protiv Austrije*, br. 2293/03, stavak 36., od 22. veljače 2007. godine).

(b) Primjena ovih načela na ovaj predmet

75. Glede tvrdnje Vlade da tijekom izgređa od 16. lipnja 2009. godine oko 22,30 sati A.B. i S.M. nisu postupali u službenom svojstvu budući da u to doba nisu bili na dužnosti, Sud primjećuje da je nesporno da su i A.B. i S.M. bili policijski službenici Policijske postaje Ivanić Grad. Svjedoci M.Šk. i M.S. su svjedočili da se A.B. predstavio kao policijski službenik tako što je viknuo "Stop! Policija". Nadalje, A.B. i S.M. nisu imali nikakav drugi razlog intervenirati u toj situaciji o kojoj je riječ osim njihovog svojstva policijskih službenika. S obzirom na takvu pozadinu, Sud smatra da se može smatrati da se kod izgređa o kojemu je riječ moglo raditi o policijskom nasilju.

76. Glede težine postupanja, Sud prima na znanje da je iz medicinske dokumentacije od 17. lipnja 2009. godine u odnosu na trećeg podnositelja zahtjeva razvidno da je pretrpio nagnječenja glave, s ogrebotinama, i nosa. Što se tiče druge podnositeljice zahtjeva, u dokumentaciji od 17. lipnja

2009. godine je navedeno da je pretrpjela nagnječenja glave, prsa i zdjelice, ali da nije imala nikakvih vidljivih povreda. Međutim, ultrazvučnim pregledom od 19. lipnja 2009. godine otkriveno je da je imala potkožni krvni podlijev veličine 92x74x23 milimetara u sakralnom području.

77. Na ovom mjestu Sud smatra primjerenim ponoviti, u odnosu na upotrebu sile od strane policije, da u situacijama održavanja reda, sprečavanja kaznenih djela, hvatanja navodnih kriminalaca i zaštite sebe i drugih pojedinaca, policijski službenici imaju pravo upotrijebiti odgovarajuća sredstva, uključujući i silu. Ipak, takva se sila smije upotrijebiti samo ako je neophodna i ne smije biti prekomjerna (vidi *Ivan Vasilev protiv Bugarske*, br. 48130/99, stavak 63., od 12. travnja 2007. godine, s daljnjim upućivanjima). Pribjegavanje tjelesnoj sili, koje neki pojedinac nije učinio strogo potrebnim svojim vlastitim ponašanjem, umanjuje ljudsko dostojanstvo te u načelu predstavlja povredu prava navedenog u članku 3. Konvencije (vidi *Kuzmenko protiv Rusije*, br. 18541/04, stavak 41., od 21. prosinca 2010. godine).

78. U ovome predmetu nije bilo navoda da bi ponašanje druge podnositeljice zahtjeva i trećeg podnositelja zahtjeva zahtjevalo upotrebu bilo kakve sile. Iako je navedeno da je druga podnositeljica zahtjeva vikala i trubila automobilskom trubom, nikada nije bilo navedeno da je ona na bilo koji način napala nazočne policijske službenike ili neku drugu osobu, ili da bi njeni postupci na bilo koji drugi način tražili upotrebu sile protiv nje. S obzirom na takvu pozadinu i u svjetlu naprijed navedenih načela, Sud nalazi da su u ovom okolnostima, kad postoje navodi da su policijski službenici upotrijebili silu, naprijed navedene povrede druge podnositeljica zahtjeva i trećeg podnositelja zahtjeva bile dovoljno ozbiljne da dosegnu "najmanju potrebnu razinu težine" iz članka 3. Konvencije.

(i) Materijalni vid članka 3. Konvencije

79. Sud ponavlja da navodi o zlostavljanju moraju biti potkrijepljeni odgovarajućim dokazima. Sud je pri ocjeni dokaza općenito primjenjivao standard dokazivanja "izvan razumne sumnje". Međutim, takav dokaz može proizlaziti iz istodobnog postojanja dovoljno jakih, jasnih i neproturječnih predmnijeva, odnosno sličnih neosporenih predmnijeva o činjenicama (vidi *Salman protiv Turske* [GC], br. 21986/93, stavak 100., ECHR 2000-VII, te *Dedovskiy i ostali protiv Rusije*, br. 7178/03, stavak 74., od 15. svibnja 2008. godine).

80. U ovome predmetu nema nikakvih dokaza, osim navoda druge podnositeljice zahtjeva i trećeg podnositelja zahtjeva da su policijski službenici protiv njih upotrijebili silu. S druge strane, iz dostavljene je medicinske dokumentacije razvidno da su i druga podnositeljica zahtjeva i treći podnositelj zahtjeva zadobili tjelesne povrede.

81. Međutim, s obzirom na nepostojanje ocjene nacionalnih vlasti o točnim okolnostima izgreda o kojemu je riječ, Sud ne može utvrditi izvan

razumne sumnje jesu li policijski službenici upotrijebili silu protiv druge podnositeljice zahtjeva i trećeg podnositelja zahtjeva i jesu li povrede koje su zadobili bile uzrokovane policijskim nasiljem.

82. Kad je to tako, Sud će zaključiti da nije došlo do povrede materijalnog vida članka 3. Konvencije.

(ii) *Postupovni vid članka 3. Konvencije*

83. Ako pojedinac iznese vjerodostojnu tvrdnju da je pretrpio ozbiljno zlostavljanje od strane državnih vlasti protivno članku 3., ta odredba, u kombinaciji s općom dužnošću države iz članka 1. Konvencije da "svakoj osobi pod svojom jurisdikcijom osigura prava i slobode određene u ... Konvenciji", podrazumijeva da se treba provesti djelotvorna službena istraga. Kao i kod istrage temeljem članka 2., takva istraga mora moći dovesti do otkrivanja i kažnjavanja odgovornih. Kad to ne bi bilo tako, opća zakonska zabrana mučenja, te nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja, unatoč svome temeljnom značaju, bila bi nedjelotvorna u praksi i u nekim bi se slučajevima moglo dogoditi da službenici države praktički nekažnjeno zloupotrebljavaju prava onih koji se nalaze pod njihovom kontrolom (vidi, između mnogo drugih izvora prava, *Labita* [GC], naprijed citirani, stavak 131. i *Boicenco protiv Moldavije*, br. 41088/05, stavak 120., od 11. srpnja 2006. godine).

84. Istraga mora biti i djelotvorna u smislu da može dovesti do utvrđenja je li sila koju je upotrijebila policija bila opravdana u okolnostima (vidi predmet *Kaya protiv Turske*, od 19. veljače 1998. godine, stavak 87. Reports 1998-I). Istraga ozbiljnih navoda o zlostavljanju mora biti temeljita. To znači da vlasti uvijek moraju ulagati ozbiljne napore kako bi utvrdile što se dogodilo i da se, kad je riječ o zatvaranju istrage, ne bi smjele oslanjati na brzoplete ili neutemeljene zaključke, niti bi na takvim zaključcima smjele temeljiti svoje odluke (vidi *Assenov i ostali*, presuda prethodno citirana, stavak 103. itd.). Vlasti trebaju poduzeti sve razumne mjere koje su im na raspolaganju kako bi osigurale dokaze koji se odnose na izgređ, uključujući, između ostalog, i iskaze očevidaca i forenzičke dokaze (vidi *Tanrikulu protiv Turske* [GC], br. 23763/94, ECHR 1999-IV, stavak 104. itd., te *Gül protiv Turske*, br. 22676/93, stavak 89, od 14. prosinca 2000. godine). Svaki nedostatak istrage koji podriva njenu sposobnost da se kroz nju utvrdi uzrok smrti ili odgovorna osoba može predstavljati rizik da ovaj standard neće biti zadovoljen (vidi *Boicenco*, citirani naprijed, stavak 123.).

85. Da bi istraga bila djelotvorna, općenito se može smatrati potrebnim da osobe nadležne za provođenje istrage i osobe koje je provode budu neovisne od osoba koje su sudjelovale u događajima, (vidi, na primjer, *Barbu Anghelescu protiv Rumunjske*, br. 46430/99, stavak 66., od 5. listopada 2004. godine). To ne znači samo nepostojanje hijerarhijske ili institucionalne veze, nego i praktičnu neovisnost (vidi naprijed citirani *Boicenco*, stavak 121.).

86. Glede ovoga predmeta, Sud smatra da su medicinski dokazi i prigovori druge podnositeljice zahtjeva koje je dostavila nadležnim domaćim vlastima, zajedno doveli barem do osnovane sumnje da su njene ozljede uzrokovane upotrebom sile od strane policije. Kad je to tako, njeni su prigovori predstavljali zahtjev o kojemu se može raspravljati i hrvatske su vlasti stoga imale obvezu provesti djelotvornu istragu.

87. Izgleda da je u ovome predmetu jedinu istragu navoda podnositeljice zahtjeva provela policija iz Ivanić Grada, tj. same one vlasti kojima su organizacijski pripadali oni policijski službenici koji su navodno nanijeli povrede podnositeljici zahtjeva. Budući da su policijski službenici koji su provodili istragu bili podređeni istom zapovjednom lancu kao i oni policijski službenici koji su bili podvrgnuti istrazi, to dovodi do ozbiljnih dvojbi o njihovoj sposobnosti da provedu neovisnu istragu (vidi, *mutatis mutandis*, *Oğur protiv Turske* [GC], br. 21594/93, stavak 91., ECHR 1999-III, i naprijed citirani *Matko*, stavak 89.).

88. Sud nadalje primjećuje da je na kraju državno odvjetništvo odgovorno da se pobrine da se obavi djelotvorna istraga o prigovorima druge podnositeljice zahtjeva. Nakon što je bilo obaviješteno o navodu podnositeljice zahtjeva i njenim medicinskim nalazima, državno odvjetništvo imalo je obvezu pobrinuti se da se obavi prethodna istraga i da se pribave potrebni dokazi, kao što je otkrivanje navodnih počinitelja i izjave očevidaca. Nadalje, državno odvjetništvo nije bilo vezano pravnim označavanjem navodnog kaznenog djela kako je navedeno u kaznenoj prijavi podnositeljice zahtjeva, nego je imalo obvezu pokrenuti kazneni progon i tražiti provođenje istražnih mjera ako je postojala osnovana sumnja da je podnositeljica zahtjeva bila podvrgnuta zlostavljanju od strane policije.

89. Međutim, u ovome je predmetu postupanju državnog odvjetništva nedostajala potrebna transparentnost i vanjski dojam neovisnosti (vidi, *mutatis mutandis*, *McKerr protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 28883/95, stavak 131., ECHR 2001-III i *Hugh Jordan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 24746/94, stavak 123., ECHR 2001-III (izvaci)). Sud u tom pogledu primjećuje da je državno odvjetništvo temeljilo svoju odluku da odbaci kaznenu prijavu podnositeljice zahtjeva samo na izvješćima koja je dostavila policija.

90. Državni odvjetnik nije poduzeo neovisne korake, kao što je obavljanje razgovora s drugom podnositeljicom zahtjeva, s policijskim službenicima koji su sudjelovali i s očevicima, nije naložio forenzičko ispitivanje ozljeda druge podnositeljice zahtjeva, i tako dalje (vidi, kao suprotno, *Berliński protiv Poljske*, br. 27715/95 i 30209/96, stavci 69. i 70., od 20. lipnja 2002. godine). Nema nikakvih naznaka da je državni odvjetnik na bilo koji način bio pripremljen da izvrši strogu kontrolu policijske verzije događaja u odnosu na taj izged.

91. Glede koraka koje je poduzela policija, Sud bilježi da Vlada nije dostavila nikakve dokaze da je policija obavila razgovor s drugom

podnositeljicom zahtjeva, koja je prigovorila da ju je policija tukla, ili s policijski službenicima koji su navodno u tome sudjelovali.

92. Nadalje, državni odvjetnik je temeljio svoje zaključke na iskazu svjedoka M.Šk. i M.S. No ovaj prvi međutim nije bio nazočan na mjestu događaja, a što se tiče drugog, opis događaja koji su dala ta dva svjedoka o tome je li bio nazočan na mjestu događaja se razlikuju (vidi stavke 24. i 25. ove presude).

93. Sud bilježi da su i M.S. i M.Šk. tvrdili da je na mjestu događaja bila nazočna velika skupina Roma. Međutim, iako Vlada tvrdi da je policija s njima obavila razgovor, nije dostavila nikakve dokaze o tim razgovorima.

94. Sud smatra da su naprijed opisani nedostaci dovoljni kako bi se zaključilo da nacionalne vlasti nisu provele odgovarajuću i djelotvornu istragu okolnosti oko navodne uporabe sile od strane policije protiv druge podnositeljice zahtjeva i trećeg podnositelja zahtjeva.

95. Sud nalazi da nedostaci istrage o navodnom policijskom nasilju koji se odnose na njenu djelotvornost i nedostatak neovisnosti tijela vlasti koja su sudjelovala, predstavljaju povredu zahtjeva iz članka 3. Konvencije. Stoga je došlo do povrede postupovne obveze iz članka 3. Konvencije.

III. NAVODNE POVREDE ČLANAKA 3. I 8. KONVENCIJE U VEZI S NAVODIMA O ZLOSTAVLJANJU KOJE JE NANESENO TREĆEM PODNOSITELJU ZAHTEVA U ŠKOLI KOJU POHAĐA

96. Pozivajući se na članke 3. i 8. Konvencije, podnositelji zahtjeva prigovaraju da školske vlasti nisu zaštitile trećeg podnositelja zahtjeva od čestih batina u školi.

Dopuštenost

1. Tvrđnje stranaka

97. Vlada tvrdi da podnositelji zahtjeva nisu iscrpili domaća pravna sredstva budući da nisu podnijeli kaznenu prijavu.

98. Nadalje tvrde da ne postoji nikakva pozitivna obveza države u vezi s navodima o nasilju protiv trećeg podnositelja zahtjeva u školi koju je pohađao jer podnositelji zahtjeva nisu nikada obavijestili mjerodavne vlasti o bilo kakvom nasilnom izgredu. Jedini izgred o koji je prijavljen školskim vlastima ticao se nesretnog slučaja od 21. listopada 2008. godine. I škola i policija su utvrdili sve mjerodavne činjenice u odnosu na taj izgred i zaključili da se radilo o nesretnom slučaju, a ne o namjernom činu.

99. Podnositelji zahtjeva tvrde da je treći podnositelj zahtjeva bio maloljetnik i da su mjerodavne vlasti trebale utvrditi uzrok povreda, čak i ako je on ostao pasivan. Međutim, one to nisu učinile, a njegovi su roditelji obavijestili policiju i centar za socijalnu skrb o nasilju koje je trpio u školi.

Nadalje, iz medicinskog izvješća koje se odnosi na trećeg podnositelja zahtjeva jasno je vidljivo da su školske vlasti bile obaviještene o povredama koje je pretrpio uslijed nasilja od strane drugih učenika, te da ih je škola ignorirala.

100. Podnositelji zahtjeva tvrde da je iz medicinske dokumentacije u odnosu na trećeg podnositelja zahtjeva razvidno da je pretrpio višestruke povrede kroz dugo vremensko razdoblje i da je bio pretučen u nekoliko navrata. To je sve dovelo do teškog oštećenja oka. Često je svoje učitelje tražio lijekove protiv bolova. Liječnik koji ga je pregledao obavijestio je školske vlasti i zatražio njihovu reakciju. Podnositelji zahtjeva su obavijestili policiju, službu socijalne skrbi i školske vlasti o učestalim izgredima nasilja od strane drugih učenika. U takvim je okolnostima država imala obvezu riješiti te navode i poduzeti odgovarajuće mjere za zaštitu trećeg podnositelja zahtjeva od nasilja u školi. Međutim, ništa nije poduzeto.

2. Ocjena Suda

101. Sud smatra da narav prigovora - nedostatak odgovarajućih mjera za zaštitu trećeg podnositelja zahtjeva od nasilja od strane učenika iz njegovog razreda i ostalih učenika u školi koju pohađa - nužno ne traži kazneni progon i nužno ne podrazumijeva bilo čiju kaznenu odgovornost. Stoga nije bilo potrebe da podnositelji zahtjeva podnose kaznenu prijavu.

(a) Opća načela

102. Glede članka 3., nastavno na načela navedena u stavcima 78. do 80. ove presude, Sud ponavlja da, u odnosu na pitanje može li se država smatrati odgovornom, temeljem članka 3. za zlostavljanje osoba koje su izvršili ne-državni činitelji, obveza visokih ugovornih strana iz članka 1. Konvencije da svakome unutar svoje nadležnosti osiguraju prava i slobode definirane u Konvenciji, uzeta zajedno s člankom 3., traži da države poduzmu mjere osmišljene za osiguranje da pojedinci unutar njihove nadležnosti ne budu podvrgnuti mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju prema njima ili kažnjavanju, uključujući i zlostavljanje koje vrše privatni pojedinci (vidi, *mutatis mutandis*, *H.L.R. protiv Francuske*, od 29. travnja 1997. godine, stavak 40., Reports 1997-III). Ove mjere trebaju pružiti djelotvornu zaštitu, osobito djece i ostalih ranjivih osoba, te uključiti razumne korake za sprečavanje zlostavljanja o kojemu su vlasti znale ili trebale znati (vidi *mutatis mutandis Osman protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 28. listopada 1998. godine, Reports 1998-VIII, stavak 116. i naprijed citirani predmet *E. i ostali*, stavak 88.).

103. Glede školske stege, Sud je presudio kako slijedi u naprijed citiranoj presudi u predmetu *Costello-Roberts protiv Ujedinjenog Kraljevstva*:

“27. Sud prvo primjećuje, kao što je to istaknuo podnositelj zahtjeva, da država ima obvezu osigurati djeci njihovo pravo na obrazovanje temeljem članka 2. Protokola br. 1 (P1-2). Podsjeća da se odredbe Konvencije i njenih Protokola trebaju čitati kao cjelina (vidi predmete *Kjeldsen, Busk Madsen i Pedersen protiv Danske*, presuda od 7. prosinca 1976. godine, Serija A br. 23, str. 26. i 27., stavci 52. i 54. i *the Soering protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. srpnja 1989. godine, Serija A br. 161, str. 40, stavak 103.). Ne može se reći da su funkcije koje se odnose na unutarnje upravljanje školom, kao što je stega, tek pomoćne funkcije uz obrazovni proces (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Campbell i Cosans protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 25. veljače 1982. godine, Serija A br. 48, str. 14, stavak 33.). To da stegovni sustav neke škole spada u doseg prava na obrazovanje prepoznato je nedavno u članku 28. Konvencije o pravima djeteta Ujedinjenih naroda od 20. studenog 1989. godine, koja je stupila na snagu 2. rujna 1990. godine, a Ujedinjena Kraljevina ju je potvrdila 16. prosinca 1991. godine. Tim je člankom, u kontekstu prava djeteta na obrazovanje, propisano kako slijedi:

"2. Države stranke poduzet će potrebne mjere kako bi osigurale da se školska stega provodi na način kojim se potvrđuje djetetovo ljudsko dostojanstvo i koji je u skladu s ovom Konvencijom."

Kao drugo, u Ujedinjenoj Kraljevini neovisne škole supostoje sa sustavom javnog obrazovanja. Temeljno pravo svakoga na obrazovanje je pravo jednako zajamčeno učenicima u državnim i neovisnim školama, i između njih se ne pravi nikakva razlika (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Kjeldsen, Busk Madsen i Pedersen*, presuda, Serija A br. 23, str. 24, stavak 50.).

Kao treće, Sud se slaže s podnositeljem zahtjeva da se država ne može riješiti odgovornosti tako što će svoje obveze prenijeti na privatna tijela ili pojedince (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Van der Mussele protiv Belgije*, presuda od 23. studenog 1983. godine, Serija A br. 70, str. 14.-15., stavci 28.-30.).

28. Prema tome, u ovome predmetu, koji se odnosi na osobito područje školske stega, postupanje prema učeniku kojemu se prigovara, iako je to bio čin ravnatelja neovisne škole, kao takvo jednako može povući za sobom odgovornost Ujedinjene Kraljevine na temelju Konvencije, ako se dokaže da je nespojivo sa člankom 3., ili sa člankom 8., ili sa oba ta članka."

104. Sud smatra da se ovo isto primjenjuje u odnosu na pitanja školske stega u odnosima između učenika.

105. Glede članka 8. Konvencije, Sud ponavlja da nema sumnje da se događaji povodom kojih je ovaj zahtjev podnesen odnose na područje privatnog života u smislu članka 8. Konvencije. Naime, tjelesna i moralna cjelovitost pojedinca obuhvaćena je pojmom privatnog života. Pojam privatnog života širi se i na područje odnosa između pojedinaca. Nadalje, čini se da u načelu ne postoji razlog zbog kojega bi se pojam "privatnog života" trebao razumjeti na način da isključuje napade na tjelesnu cjelovitost osobe (vidi *X i Y protiv Nizozemske*, od 26. ožujka 1985. godine, stavak 23., Serija A br. 91).

106. Sud ponavlja da iako je osnovni cilj članka 8. zaštititi pojedinca od proizvoljnog miješanja javnih vlasti, njime država nije tek natjerana na suzdržavanje od takvog miješanja: uz ovu negativnu preuzetu obvezu mogu postojati i pozitivne obveze koje su sadržane u djelotvornom poštovanju

privatnog ili obiteljskog života. Ove obveze mogu značiti donošenje mjera namijenjenih osiguranju poštovanja privatnog života čak i u području odnosa između samih pojedinaca (vidi predmete *X i Y protiv Nizozemske*, od 26. ožujka 1985. godine, stavak 23., Serija A br. 91; *Botta protiv Italije*, od 24. veljače 1998. godine, stavak 33., *Reports of Judgments and Decisions 1998- I* i naprijed citirani predmet *Mikulić*, stavak 57. i *Sandra Janković protiv Hrvatske*, br. 38478/05, stavak 44. ECHR 2009-... (izvadci)).

107. Glede poštivanja privatnoga života, Sud je u raznim kontekstima već presudio da pojam privatnog života uključuje tjelesnu i psihičku cjelovitost osobe. Prema članku 8. država ima dužnost zaštititi tjelesnu i moralnu cjelovitost pojedinca od drugih osoba. U tu svrhu država treba u praksi održavati i primjenjivati odgovarajući pravni okvir koji pruža zaštitu od čina nasilja od strane privatnih osoba (vidi *X i Y*, prethodno citirani, stavci 22. i 23.; *Costello-Roberts protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 25. ožujka 1993. godine, stavak 36., Serija A br. 247-C; *D.P. i J.C. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 38719/97, stavak 118., od 10. listopada 2002. godine; *M.C. protiv Bugarske*, br. 39272/98, stavci 150. i 152., ECHR 2003-XII; *Bevacqua i S. protiv Bugarske*, br. 71127/01, stavak 65., od 12. lipnja 2008. godine; i *Sandra Janković*, naprijed citirano, stavak 45.).

(b) Primjena ovih načela na ovaj predmet

108. Sud će stoga ispitati je li Hrvatska, postupajući u predmetu podnositelja zahtjeva, povrijedila svoje pozitivne obveze iz članaka 3. i 8. Konvencije.

109. Sud smatra da se može smatrati kako treći podnositelj zahtjeva, kao maloljetnik star petnaest godina u vrijeme kad su se zbili događaji o kojima je riječ, spada u skupnu "ranjivih pojedinaca" koji imaju pravo na zaštitu države (vidi naprijed citirani predmet *A. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, stavak 22.).

110. Sud bilježi da podnositelji zahtjeva tvrde da su trećeg podnositelja zahtjeva često zlostavljali drugi učenici u školi koju je pohađao. Oni potkrepljuju svoje tvrdnje medicinskim izvješćima od 27. listopada 2008. godine, 26. ožujka i 15. prosinca 2009. godine i 8. veljače i 17. ožujka 2010. godine, kojima dokumentiraju prigovore trećeg podnositelja zahtjeva o tome da su ga tukli, o bolovima u trbuhu i leđima, o glavoboljama i trajnom oštećenju oka.

111. Sud prihvaća da su povrede kao što je trajno oštećenje oka uzrokovano udarcima u glavu ozbiljne naravi i da mogu tražiti primjenu i članaka 3. i 8. Konvencije.

112. Međutim, Sud također primjećuje da podnositelji zahtjeva u svojim podnescima nacionalnim vlastima, kao i svojim podnescima Sudu, prigovaraju zlostavljanju trećeg podnositelja zahtjeva u školi samo u neodređenom i općem smislu. Nisu nikada naznačili točne datume ili

okolnosti ili bilo koje druge detalje koji bi se konkretno odnosili na izgreda navodnog zlostavljanja.

113. Školske su vlasti ispitale navode koji se tiču izgreda od 21. listopada 2008. godine i utvrdile da se radilo o nezgodi: učenik L.R. je okrenuo svoju glavu unatrag i slučajno udario u nos trećeg podnositelja zahtjeva, koji je stajao iza njega. Međutim, da bi to pokrenulo pozitivne obveze države temeljem članaka 3. i 8. Konvencije, državne bi vlasti morale biti svjesne rizika od nasilja. Jasno je da to nije tako ako se radi o slučajnim povredama.

114. Glede povreda opisanih u medicinskoj dokumentaciji, Sud primjećuje da se u medicinskom izvješću od 27. listopada 2008. godine spominje samo povreda nosa trećeg podnositelja zahtjeva i da se govori samo o izgreda od 21. listopada 2008. godine kad ga je slučajno udario jedan drugi učenik. U medicinskom izvješću od 26. ožujka 2009. godine ne govori se o nikakvim vidljivim povredama, a ultrazvučnim pregledom nisu otkrivene nikakve povrede. U medicinskom izvješću od 15. prosinca 2009. godine navodi se da je treći podnositelj zahtjeva u nekoliko navrata pretrpio udarce u glavu, u školi i izvan škole. Ali nisu pronađene nikakve povrede.

115. S druge strane, trajno oštećenje oka je ozbiljna povreda koja je jasno ustanovljena. Međutim, Sud također primjećuje da je treći podnositelj zahtjeva naveo da su ga nepoznati napadači udarili željeznom šipkom izvan škole. U medicinskoj dokumentaciji od 8. veljače i 17. ožujka 2010. godine nije naznačen uzrok oštećenja oka trećeg podnositelja zahtjeva ili je li ono povezano s nekim konkretnim izgredom nasilja u školi. Podnositelji zahtjeva se nisu pozvali niti na neki konkretni izgred nasilja u školi koji bi mogao biti uzrokom te povrede.

116. Osim izgreda od 21. listopada 2008. godine nema nikakvih drugih konkretnih detalja o navodnim izgredima nasilja protiv trećeg podnositelja zahtjeva. Iako se spominju napadi od strane drugih učenika zbog njegovog romskog podrijetla, podnositelji zahtjeva nisu nikada konkretno naveli prirodu tih napada ili njihovo podrijetlo. Može se sa sigurnošću pretpostaviti da bi treći podnositelj zahtjeva znao imena učenika koji su ga navodno napadali jer su to bili učenici iz njegovog razreda ili su barem išli u istu školu.

117. Nadalje, i ravnatelj škole i pedagog su objasnili u svojim izvješćima da su u slučaju navoda o verbalnim napadima dotični učenici upozoreni i da su školske vlasti razgovarale o tom pitanju s roditeljima na roditeljskim sastancima. U nedostatku konkretnijih navoda koji se tiču izgreda verbalnog nasilja Sud ne može smatrati da je država odgovorna za nepostojanje odgovarajućeg odgovora.

118. Iako smo svjesni ozbiljnosti nasilja među učenicima, u okolnostima ovoga predmeta Sud ne može vidjeti kako bi navodi podnositelja zahtjeva mogli pokrenuti pozitivne obveze države temeljem članaka 3. i 8. Konvencije i tražiti da mjerodavne vlasti poduzmu konkretne korake. Da bi

se pokrenula takva obveza, navodi o nasilju moraju biti konkretni i detaljniji što se tiče mjesta, vremena i naravi čina kojima se prigovara.

119. Slijedi da je ovaj dio zahtjeva očigledno neosnovan i da ga treba odbiti na temelju članka 35. stavaka 3. (a) i 4. Konvencije.

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

120. Članak 41. Konvencije propisuje kako slijedi:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

121. U odnosu na nematerijalnu štetu, prvi podnositelj zahtjeva potražuje 5.000 eura (EUR), druga podnositeljica zahtjeva 20.000 EUR, a treći podnositelj zahtjeva 30.000 EUR.

122. Vlada smatra da su potraživani iznosi prekomjerni i nepotkrijepljeni dokazima.

123. Sud odbija svaki zahtjev za naknadu nematerijalne štete u odnosu na prvog podnositelja zahtjeva, budući da je zahtjev u odnosu na njega proglašen nedopuštenim.

124. Glede druge podnositeljice zahtjeva i trećeg podnositelja zahtjeva, Sud je utvrdio povredu postupovnog vida članka 3., u vezi s navodnim policijskom nasiljem dana 16. lipnja 2009. godine. Sud prihvaća da su zbog nepostojanja odgovarajuće istrage o navodima o policijskoj brutalnosti druga podnositeljica zahtjeva i treći podnositelj zahtjeva pretrpjeli nematerijalnu štetu. Sud, odlučujući na pravičnoj osnovi, drugoj podnositeljici zahtjeva i trećem podnositelju zahtjeva zajedno dosuđuje iznos od 6.000 EUR na ime nematerijalne štete, uz sav porez koji bi mogao biti zaračunat.

B. Troškovi i izdaci

125. Podnositelji zahtjeva potražuju i 2.240 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom.

126. Vlada smatra da je taj iznos prekomjerman.

127. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj se dokaže da ih je stvarno i neophodno pretrpio i da je njihova visina bila razumna. U ovome predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje ima u posjedu i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 1.000 EUR za postupak pred Sudom, uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati podnositeljima zahtjeva na taj iznos.

C. Zatezna kamata

128. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je prigovor koji se odnosi na navodno zlostavljanje druge podnositeljice zahtjeva i trećeg podnositelja zahtjeva od strane policijskih službenika dana 16. lipnja 2009. godine, oko 22,30 sati dopušten, a ostatak zahtjeva nedopušten;
3. *Presuđuje* da nije došlo do povrede materijalnog vida članka 3. Konvencije, u odnosu na događaj od 16. lipnja 2009. godine, oko 22,30 sati;
4. *Presuđuje* da je došlo do povrede postupovnog vida članka 3. Konvencije, u odnosu na nepostojanje odgovarajuće istrage o događaju od 16. lipnja 2009. godine, oko 22,30 sati;
6. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država treba drugoj podnositeljici zahtjeva i trećem podnositelju zahtjeva zajedno isplatiti, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, slijedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja:
 - (i) 6.000 EUR (šest tisuća eura), na ime nematerijalne štete, uvećanih za sve poreze koji bi se drugoj podnositeljici zahtjeva i trećem podnositelju zahtjeva mogli zaračunati;
 - (ii) 1.000 EUR (tisuću eura) na ime troškova i izdataka, uvećanih za sve poreze koje bi se drugoj podnositeljici zahtjeva i trećem podnositelju zahtjeva mogli zaračunati;
 - (b) da se od protoka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
7. *Odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 19. srpnja 2011. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen
Tajnik

Anatolij Kovler
Predsjednik